

Vem gör vad?

Roller i det statliga arbetet med förorenade områden

Erika Skogsjö (Naturvårdsverket), Mikael Stark
(SGI) och Björn Lindbom (SGU)

Renare mark i Sundsvall 13 april 2011

Naturvårds- verket

- Centralt vägledande – ansvar för tillsynsvägledning enligt miljöbalken
- Administrera bidraget för att utreda och efterbehandla förorenade områden (sakanslag 1:4)
- Följa upp och utvärdera effekterna av bidraget
- Samordnande och prioritera på en nationell nivå
- Nationell plan för efterbehandling
- Rapportera till regering och EU
- Delta i EU- och internationella sammanhang
- Samordna de centrala myndigheterna

SGI

- Ansvar för forskning, teknikutveckling och kunskapsutveckling avseende sanering och återställning av förorenade områden
- Expertstöd i tekniska frågor expertstöd till kommuner och länsstyrelser
- Samverka med Naturvårdsverket

SGU

- Huvudman och VU för områden som förorenats av statlig organisation som inte längre finns kvar
- Möjlig operativ huvudman inom bidragssystemet
- Huvudman som företrädare för andra statliga organisationer
- Samverka med Naturvårdsverket

Efterbehandlingstakten behöver öka

- Omkring 1300 prioriterade förorenade områden ska vara utredda och vid behov åtgärdade till 2050 (cirka 35/år)
- För att uppnå detta behövs bland annat:
  - finansiering
  - prioritering
  - kunskap och utveckling
  - ändamålsenlig lagstiftning och praxis
  - effektiva arbetssätt, tydliga roller
  - genomförare
  - samarbete och samverkan

Länsstyrelsen

- Inventera förorenade områden (riskklassa)
- Prioritera områden regionalt
- Utredda ansvar
- Hantera bidrag (söka, förmedla)
- Tillsyn mot ansvariga
- Tillsynsvägledning till kommunerna
- Planärenden
- Prövning av miljöfarlig verksamhet

Utförare

- konsulter
- entreprenörer

Naturvårds-
verket

SGI

SGU

Problemägare

- aktiv verksamhetsutövare
- tidigare verksamhetsutövare
- mark-/fastighetsägare
- exploatörer

Kommun

- Inventera förorenade områden (pågående verksamhet)
- Tillsyn och anmälningsärenden,
- Huvudman för bidragsfinansierade objekt
- Planärenden

Domstolar

- tillståndsprövningar
- överprövningar

Experter

- universitet, högskolor och institut
- expertkonsulter

SGI – Ansvarar för FoU inom förorenade områden

1. Genomföra och initiera riktad forskning och teknikutveckling
2. Kontinuerligt identifiera kunskapsbehov och effektivitetshinder
3. Bedriva kunskapsuppbyggnad
4. Ge expert- och beställarstöd till länsstyrelser och kommuner
5. Samverka med SGU och Naturvårdsverket

Aktiviteter 2010-2011

FoU-utförare & lärosäten

- ✓ Inv. FoU-grupper & FoU
- Inv av befintliga utbildningspaket och kunskapsbehov
- ✓ MCN-möte
- ✓ Samverkansprojekt, FoU

Inventering av pågående FoU
Samverkan, FoU

Identifiering av flaskhalsar
expertstöd

**Myndigheter
Problemägare
Entreprenörer
Konsulter**

- ✓ Inv. (klar) & hantering av eff.hinder (pågår)
- ✓ 2:nd opinions
- ✓ Lst-besök
- ✓ STORM

**FoU-finansiärer
(Miljövetenskapligt inriktade)**

- ✓ Inv. FoU-finansiärer
- ✓ FORMAS
- ✓ SNOWMAN
- ✓ NV-FoU-sekr

Förmedla kunskapsbehov
Granskning

Förmedla kunskapsbehov
Granskning

**FoU-finansiärer
(teknikinriktade)**

SGI
Forskning
Teknikutveckling
Kunskapsuppbyggnad
Kunskapsförmedling
Expert- och beställarstöd

Kunskaps-
uppbyggnad

Teknikutveckling

✓ **Samverkansmöten**

NV

Tillsynsvägledning
Bidragsadministration
Nat.samordning & prioritering
Uppföljning

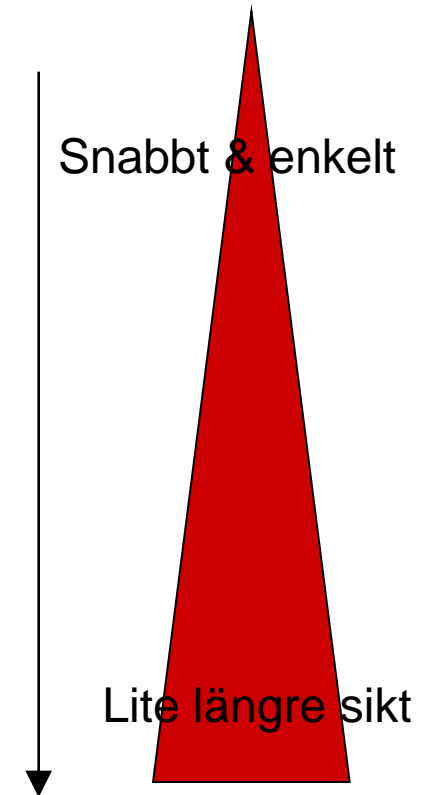
SGU

Operativ huvudman
Erfarenhetsåterföring

Åtgärder

Framtidsfrågor

- Ökad andel alternativa åtgärdsmetoder
  - Vilka signaler ger vi?
    - Öppnare och mer positiv inställning!
    - Styrning i upphandling av utredning
  - Vilket stöd behövs?
    - Utbildning/ar – (åtgärdsutredning/åtgärdsmetoder)
    - Test/demo/implementering, befintliga tekniker
    - FoU & teknikutveckling (Kostnadseffektiva metoder, feasibility tests)

Ex på aktiviteter 2011

- Förstudie, teknikutvecklingsprojekt
- Kompletterande vägledning till befintlig riskbedömningsmetodik avseende förorenade områden och framtagning av verktyg för bedömning av geotekniska risker (ras, skred, erosion och översvämningar) och klimatförändringar
- Samarbetsprojekt inom Snowman:s kunskapsförmedlingsgrupp – Början i Naturlig självrening & Förstärkt naturlig självrening

För ett drygt år sedan:

Utökat operativt ansvarsområde inom statliga

EBH-sfären, tre ben för SGU att stå på:

1. Huvudman för utredningar **och åtgärder**, lämningar efter statliga "döda" organisationer
2. **Huvudman inom bidragssystemet istf** kommun som saknar möjlighet, och som begär detta av SGU (slutföra utredningar & åtgärder)
3. **Huvudman** för utredningar & åtgärder **för "levande" statliga organisationer** - EBH är verksamhetsfrämmande

Har något hänt ?

1. Ett mindre objekt i åtgärd fn, fd FFV-tvätt i Hässelby (dvs "död" statlig organisation), ett tiotal i utredningsfas
2. Flertal objekt i bidragssystemet (Rydöbruk, Lessebo, Fredriksberg, Ala Lombolo, Hallastanäs/Svanö, Köja, mfl), slutföra huvudstudie, åtgärdsförberedande
3. Utredning Rosersberg, fd räddningsskola, Räddningsverket -> MSB (dvs nu levande statlig organisation, EBH är verksamhetsfrämmande)

Har någon märkt något ???

MÅNDAG 18 OKTOBER 2010 SVERIGES STÖRSTA MORGONTIDNING

DAGENS NYH

PIA GRIPENBERG:
I utvecklingsländerna kan snart vem som helst sätta ihop sin egen mobil. ÖKONOMI 4

CECILIA JACOBSSON:
Har kan en så fantastisk rätt som frätterad caviarbert plötsligt bli omodern? KULTUR 10

MILJÖSKANDAL

Arne Andersson och Ingemar Lydell är sportfiskare, men förs inte äta fisken de fångar.
FOTO: ERIC STENQVIST

Giftet rinner ut i Mälaren

Brandövningar boven. Gift från släckningsskum som använts på Räddningsverkets skola i Sigtuna förorenar vattnet i Rosersbergsviken.

Lagras i kroppen. Det cancerframkallande giftet PSOF finns i både vattnet och fisken och bryts aldrig ner i naturen.

VECKANS 10-11

12 NYHETER

TISDAG 19 OKTOBER 2010 DN

Giftet finns i dricksvattnet

Gruväcksaget i Roserberg går att spåra i dricksvattnet hos närmare en halv miljon människor. Vattenprover vid Görvälnsverket, som försörjer hela norra Stor-Stockholm med dricksvatten, visar att giftet PFOS tar sig genom Mälaren till kökskranarna.

– Det är inget akut läge, men vi ser väldigt allvarligt på att Mälaren förorenas, säger Per Ericsson, vattenexpert på Norrvatten.

Görvälns vattenverk drivs av Norrvatten och ägs av kommunerna i norra Stockholm.

Totalt förorejar vattenverket cirka en halv miljon människor med flerkvamen.

Vattenstaget ligger i östra Mälaren vid Görvälnfjärden. Där blandas vatten från både västra och norra Mälaren, där Roserbergsviken ligger.

Vattens uppträde i Norrvatten att giften även finns i i dricksvattnet, om än i väldigt låga halter.

Halten var 6 nanogram per liter vatten. EU:s riktvärde för dricksvatten är 300 nanogram per liter.

– Halterna är extremt låga och utgör ingen risk för hälsa, men vi vill inte ha det alls i vårt vatten, säger Per Ericsson.

En av orterna i områden som pekas ut är räddningsverkets nedlagda skola i Roserberg.

Inte långt därifrån ryktar också Mästarån ut i Mälaren, även den en

Avslöjandet att gift ligger ut i dricksvattnet orsakar Gertrud Walfridsson på äldreboendet Björken. I bakgrunden Tasta Lepistö och Gunhild Källström.

FOTO: MOJABE/STENSTEN

Reflektioner för nuläget och framåt

- Utarbeta interna rutiner, funderingar över ansvarstagandet som huvudman
- Utforma samverkansformer LST-NV-SGU i samband med prioriteringar av objekt
- Besöka LST i "kampanjer" för att hitta objekt som "blir liggande" pga att kommun saknar möjlighet att ta huvudmannaskapet
- Besöka LST i syfte att få fler kommuner att ta på sig huvudmannaskapet – "utbildningsinsats"
- Samverka med SGI och NV – policyfrågor, utveckling, mm

...och i allmänna ordalag...

- Eget anslag, dvs pengar finns att arbeta för
- Objekten står som spön i backen
- Några gamla trötta medarbetare piggas upp av tre st nya fräscha

Nu kör vi på !